Eduskunnan työ- ja elinkeinojaosto

VUODEN 2016 TALOUSARVIOESITYS KANSAINVÄLISTYMISAVUSTUKSET YRITYSTEN YHTEISHANKKEISIIN

Eduskunnan työ- ja elinkeinojaosto on pyytänyt asiantuntijaa kuultavaksi sekä kirjallista lausuntoa hallituksen esityksestä talousarvioksi vuodelle 2016. Tämä lausunto keskittyy kansainvälistymisen edistämiseen.

Valtiolla on perusteltu rooli olla mukana tukemassa yrityksiä niiden ponnisteluissa kansainvälisille markkinoille. Yritysten yhteishankkeiden tukeminen rohkaisee pk-yrityksiä maailmalle ja lisää nopeasti työllisyyttä. Tuen myönteiset kerrannaisvaikutukset ovat merkittäviä. Tämä näkemys on vahvistettu muun muassa työ- ja elinkeinoministeriön teettämässä tutkimuksessa kansainvälistymisavustusten toimivuudesta yritysten viennin ja kansainvälistymisen edistämisessä (TEM julkaisuja 24/2015).

Hallitusohjelmaneuvotteluiden yhteydessä linjattujen leikkausten toteuttaminen heikentäisi olennaisesti mahdollisuuksia pk-yritysten kansainvälistymisen taloudelliseen tukemiseen. Kaavaillussa mallissa jatkettaisiin vain messu- ja näyttelyosallistumisten tukemista.

Yhteishankerahoituksen uusi malli

Esitämme, että yhteishankkeet tukimuotona (näyttelyt, vientirenkaat, kumppanuusohjelmat ja lehdistötapahtumat) uudistetaan entistä tehokkaammaksi Team Finland kansainvälistymistyökaluksi. Kasvuohjelmien rinnalle Team Finland saisi konkreettisen ja operatiivisen tuki-muodon. Toivomme ensisijaisesti uutta pysyvää tuki-instrumenttia, sillä tarve pk-yritysten kansainvälistymisen edistämiseen on luonteeltaan pysyvää. Toissijaisesti toteutus voisi tapahtua kärkihankerahaa hyödyntäen kasvuohjelmien kautta.

Toivomme, että **eduskunta** vaikuttaisi siihen, että yhteishankkeet saisivat rahoitusta myös jatkossa.

Yhteishankkeiden **vuosittainen kokonaistarve on 15 miljoonaa euroa**. Yritysten kansainvälistymisen tukeminen on todistetusti tuottava investointi. Hankkeet rohkaisevat yrityksiä kansainvälisille markkinoille, mikä kehittää näitä ja parantaa näiden kilpailukykyä. Erilaisten konsortioiden merkitys kasvaa, kun yritykset joutuvat hakemaan markkinoita yhä kauempaa. Yhteishankkeet ovat erittäin tärkeä kansainvälistymisreitti nimenomaan pienille yrityksille, joilla ei ole riittävästi resursseja itsenäisiin kansainvälistymisponnistuksiin.

Todettakoon myös, että yhteishankkeiden nykyinen budjettimomentti 32.30.43 on notifioitu Suomen EU-jäsenyyden yhteydessä.

Yhteishankkeilla jaetaan riskiä

Yritykset kokevat yhteishankkeiden kansainvälistymisavustukset hyväksi toimintamuodoksi uusia markkinoita lähestyttäessä. Järjestelmä mahdollistaa suunnitelmallisen ja pitkäjänteisen toiminnan sekä pienille yrityksille selvästi kokoaan suuremman näkyvyyden. Tästä huolimatta tämä tukimuoto poistuu lähes kokonaan vuonna 2016.

Yhteishankkeiden tuen lopettaminen on kirjattu hallitusohjelmaan. Vetoomuksen tämän tukimuodon puolesta allekirjoitti viime kesänä yhteensä **1 185 yritystä**. Tukea on käyttänyt vuositasolla 1500–2500 yritystä. Ilman tuen mahdollistamaa näkyvyyttä ja markkinointityötä yritystemme kansainvälistymisaste olisi selvästi matalampi.

Hallitusohjelmassa sitoudutaan siihen, että vientirahoituksen elementit ja rahoituksen taso asetetaan vähintään keskeisten kilpailijamaiden tasolle. Toivomme, että kansainvälistymisen edistämisen käytännön tukimuodot toteutetaan tavalla, joka on sopusoinnussa hallitusohjelman yllä siteeratun linjauksen kanssa.

Yhteishankerahoituksen lisäksi myös ELY-keskusten **kehittämisavustusta** ollaan lopettamassa. Sen kautta yksittäiset yritykset ovat voineet hakea tukea yrityksen kansainvälistymiseen.

Messuosallistumiset toimivat porttina maailmalle

Team Finlandin kasvuohjelmiin varatusta 8,5 miljoonan euron vuosittaisesta rahoituksesta noin 4 miljoonaa voidaan käyttää messuosallistumisiin. Se, että messuosallistumisia on päätetty tukea myös jatkossa, on erittäin kannatettavaa. Tuki jää kuitenkin pieneksi verrattuna tarpeeseen.

Miksi kannattaa tukea vientiverkostoja ja konsortioita?

Yhteishankkeisiin osallistuneista yrityksistä 60 % katsoo, että panostukset kansainvälistymiseen tai uusien vientimarkkinoiden hakemiseen olisivat jääneet tekemättä ilman valtionapua. Viennin käynnistäminen olisi vähintäänkin siirtynyt myöhemmäksi ja osa yrityksistä olisi panostanut kansainvälistymiseen pienimuotoisemmin. Ainoastaan kuusi prosenttia valtionavustusta saaneista yrityksistä katsoo, ettei tuella ollut merkitystä heidän kansainvälistymiselleen.

Vientiverkostot ovat tyypillisesti 4-6 pk-yrityksen yhteenliittymiä, joille palkataan yhteinen vientipäällikkö.

Vientiverkosto on kokonaisvaltaisuudessaan ja pitkäjänteisyydessään ainutlaatuinen pk-yritysten kansainvälistymisinstrumentti. Sen vaatima panostus valtiolta on viime vuosina ollut vuositasolla 3-4 miljoonaa euroa. Yhteishankkeisiin ei siis myönnetä enää rahoitusta vuonna 2016, ellei suunniteltuja leikkauksia peruuteta.

Myös vientitoimintaa aloittavien pienyritysten suosiossa olleet vientiverkostohankkeita lyhytkestoisemmat **kumppanuusohjelmat** ovat myös jäämässä ilman rahoitusta. Niiden vaatima panostus valtiolta on viime vuosina vain 1-1,5 miljoonaa euroa vuodessa.

Lopuksi

Julkisen talouden tasapainottaminen on välttämätöntä Suomen kilpailukyvyn palauttamiseksi. Suomen Yrittäjät kannattaa toimia, joilla julkisia menoja leikataan ja niiden kasvua hillitään. Katsomme kuitenkin, että kasvun, investointien ja työllisyyden edistäminen edellyttää tarkoituksenmukaisia täsmäpanostuksia. Hallituksen kärkihankkeet ja niiden toteutukseen suunnattu rahoitus ovat omiaan huolehtimaan kilpailukyvystä. Kärkihankkeet eivät kuitenkaan täysin kata tässä muistiossa käsiteltyjä tilanteita. Sen vuoksi pidämme tärkeänä, että niiden toteutukseen varattujen resurssien ohella huolehditaan pk-yritysten viennin edistämisen edellyttämistä välttämättömistä määrärahoista.

Parhain terveisin

Suomen Yrittäjät

Antti Neimala
varatoimitusjohtaja

Thomas Palmgren
kansainvälisten asioiden päällikkö

Kansainvälistymisavustus yritysten yhteishankkeisiin					
	2011	2012	2013	2014	2015
Talousarvio	25,6 M€	20,7 M€ (-19,1 %)	18,7 M€ (- 9,7 %)	9,8 M€ (-47,6 %)	9,8 M€ (0 %)
Käytettävissä oleva valtuus (ml. edellisvuosilta siirtynyt valtuus)	28,7 M €	23,7 M € (-17,4 %)	21,7 M€ (-8,4 %)	13,9 M€ (-35,9 %)	9,8 M€ (-29,5 %)
Myönnetyt avustukset, €	22,4 M €	20,7 M € (-7,6 %)	17,4 M € (-15,9 %)	13,9 M€ (-20,1 %)	Ei tiedossa
Hyväksytyt hankkeet, kpl	346	328 (-5,2 %)	263 (-19,8 %)	225 (-14,4 %)	Ei tiedossa
Yritysosallistumisia, kpl	2 576	2 250 (-12,7 %)	1 749 (-22,3 %)	1 449 (-17,2 %)	Ei tiedossa